

N:o 5.

Af Herr **P. G. Petersson**: *Om underdånig skrifvelse angående ändring af eller utfärdande af nådig förklaring öfver de i Kongl. Förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 29 Juni 1866 intagna bestämmelser rörande prestboställets skogar.*

Härmed får jag föreslå, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att en nådig förklaring måtte utfärdas öfver Kongl. Förordningen af den 29 Juni 1866, rörande värden om boställsskogarne i riket, i hvilken förklaring uttryckligen måtte föreskrivas, att *boställets innehafvare* skall vara berättigad att å boställets skog, der sådan finnes, och tillgången medgifver, till vedbrand, hägnader och underhåll af gårdens byggnader *taga nödigt virke, utan omgång, besvär eller särskilda kostnader* för boställshafvaren, äfvensom att, å *presteboställen*, hvarå husens underhåll och nybyggnad åligger socknarne, *de byggnadsskyldige* *likaså må taga nödigt byggnadsvirke och timmer*, på sätt Byggningsbalkens 26 kapitel 2 § och Kongl. Förordningen den 1 Augusti 1805 bestämmer, *utan några särskilda besvär, omgångar eller kostnader* för de byggnadsskyldige socknemännen.

Det torde icke vara allmänt känt, kanske icke ens Kongl. Maj:t vederligt, huru, efter utfärdandet af den instruktion för Skogsstyrelsen, som sätter skogen å alla boställen, af krononatur, under Skogsstyrelsens disposition, genom en oförklarlig begreppsförväxling äfven till kategorien af kronoboställen blifvit hänförde också prestebol- och komministerboställen — ehuru dessa, anslagna en gång i forntiden, samtidigt med kyrkornas uppförande, af socknarnes egne invånare till sitt ändamål, aldrig upphört att vara församlingarnes egna tillhörigheter, ehuru upplätne till deras själavårdare. Det är således ett ingrepp i menigheternas eganderätt att dessa hemman, utan

menigheternas samtycke, kunnat af kronan anses såsom kronoboställen, och deras skogsmark, utan församlingarnes hörande, kunnat frångas dem. — Inga urkunder gifva något stöd åt en sådan klassificering. Att de i jordeböckerna äro införde näst efter kronohemmanen, eftersom de icke äro skatte- och icke frälse, har icke kunnat förändra deras natur, ty någonstädes skulle de ju inrangeras. Endast ett högst ringa antal af dem äro af kronan till sitt ändamål anslagne.

Det har förut ålegat konsistorierna och i de patronella pastoraten patronus, att öfvervaka och tillse att med skogarne å dessa gårdar icke misshushållades, till efterkommande innehafvares förfång och skada; och genom en samvetsgrann hushållning af pastorerna sjelfva hafva prestgårdarnes skogar på många ställen derföre undgått den förstörelse som de enskildes, i det att der icke tillåtits nybyggnadsanläggningar på egorna, eftersom sådana skulle ledt till skogens förstörande, oakadt pastorerna på så sätt, utan att emot förbud "afyttra" skog från bostället, skulle kunnat bereda sig och gården förmåner af en stor kostnadsfri arbetsstyrka, fastän på skogens bekostnad. Och att sålunda ända intill våra dagar många prestgårdsskogar kunnat bibehållas och förete rätt vackra skogsbestånd, detta är att tillskrifva denna goda vård om boställets ofta värdefullaste härlighet — och härtill har äfven socknarnes månhet om sin egendom bidragit, då de, för att spara på prestegårds' skog, mången gång vid behof tagit virke ur egna skogar till nybyggnader vid sin prestgård.

Men sedan Skogsstyrelsen fått hand om dessa, sekler igenom sparade rikedomar, så går det annorlunda till. Nu har man nemligen indelat dem i s. k. trakthyggen, och så har det förordnats, att hvarje år skall kalhuggas en sådan trakt, antingen bostället behöfver något virke det året eller icke. Ja, denna afverkning sker icke en gång för boställshafvarens behof, utan man håller auktioner på den till afverkning utsedda skogen, smått som stort, och den försäljes. Och, så otroligt det må förefalla, *icke för boställets eller socknens* räkning, utan i angifvet ändamål, att af inkomsten förstärka en *pensionsfond* för presterskapets enkor i stiftet. Det är alltså från de magra prestgårdarne i skogsbygden och från dem, der man sparat dessa prestebordens värdefullaste tillhörighet, som medel skola tagas till detta nyttiga ändamål, under det att de, som hafva redan afverkat sina skogar och de sädesrika prestboställena på slättbygden, icke behöfva bidra hertill någonting alls.

Detta är nu en mycket besynnerlig rättvisa!

Men det är ännu icke det mest afvita i denna sällsamma anordning. Ty det är så tillståndt ytterligare, att auktionsmedlen skola i första rummet användas till betäckande af resekostnaderna för auktionsförrättaren, kronofogden och jägmästaren, hvilka ofta hafva lång landväg till stället och

hvilka, fastän jernväg finnes, skriva sina reseräkningar, såsom om de begagnat gästgifvareskjuts. Och det har händt och händer, att intet blifvit öfver för enkekassan, sedan dessa herrar fått sina räkningar salderade. Alltså har man ruinerat skogen, för att bereda sportler åt dessa tjänstemän! Och detta är nu visserligen det underligaste i saken. När konung Gustaf I tog kyrkklockorna från socknarne, så var det dock för att gälda rikets skulder. Men när Skogsstyrelsen tog socknarnes prestgårdsskogar om hand, var det för att bereda extra förtjenster åt väl lönade kronans tjänare!

Jag vill nu icke uppehålla mig vid ännu en ytterligare märkvärdighet med denna skogshushållning, hvars andemening väl skulle vara att åstadkomma en så kallad rationel återväxt, sedan man lyckats få bort den redan vuxna skogen, men jag bör dock icke underlåta att upplysa derom, att med återplanteringen dessa jägmästare icke taga den ringaste befattning, utan är ombesörjandet af nysådden öfverlemnadt åt boställshafvaren och presten, hvilka således mot en ringa ersättning, i fall de lyckas uppdraga någon återväxt, fått sig ålagdt att rödja marken och plantera ny skog i stället för den, som förut fans, men hvilken kronofogden och jägmästaren stoppat i sin ficka såsom respennningar!

Det är ändock mera, som jag beder att få i samma ärende uppgifva.

När gärdesgårdarne om våren skola upplagas, och prestgårdsinnehafvaren härtill behöfver några störrar, så skall han anmäla behofvet och få utsyning. Men om jägmästaren icke infinner sig i rätt tid, utan först frampå sommaren, och boställshafvaren måst taga sitt hägnadsvirke på eget beråd, för att, innan boskapen släppes ut, freda sina egor, så blir han stämd och får nöjet att möta jägmästaren vid tinget, och om han der frikännes, trakasseras för sitt tilltag alla instanserna igenom. Ett sådant mål är för närvarande på god väg att dragas inför Högsta Domstolen.

Skall en loge ombyggas, eller manbyggnad nyuppföras, så är samma formaliteter föreskrifna och genom dröjsmål med utsyningen, eller om otjenligt timmer, grankubbar i stället för furu slutligen utsynas, kunna nya trakasserier uppkomma och byggnadsarbetet fördröjas i årtal. En sådan kasus har specielt under förlidet år inträffat i min hembygd. Men dertill kommer nu slutligen, att utsyningsmannen pretenderar ersättning för sin resa, hvilket äfven här synes vara hufvudsakliga ändamålet med alla dessa föreskrifter, och detta antingen han i tid eller för sent infunnit sig till denna förrättning. Och boställshafvaren eller socknen får sig på halsen en alldeles opåkallad extra utgift utom sjelfva besväret och kostnaderna för byggandet, som äro nog tunga ändå. Är jägmästaren bosatt långt bort från stället, så uppgå hans reseräkningar stundom till mer, än det af honom utsynade virket är värdt, om det från annan skogsegare direkt inköptes.

Att dylika kostnaders utkräfvande är olagligt, är alldeles gifvet, ty

den förut åberopade paragrafen i Byggningsbalken säger, att timmer får tagas af prestgårds skog, der tillgång är, och det behöfves alltså icke köpas. Men så länge den nämnda instruktionen för Skogsstyrelsen icke i detta hänseende är så tydlig som den borde vara, så uppstår dylikt krångel, och domare kunna finnas, som anse att föreskrifterna i en Kongl. förordning äro giltigare än Svea rikets lag.

Det är derföre af vigt att det blir ett slut på dylika prejerier och vore derföre det riktigaste, helst som Skogsstyrelsens vård om prestgårdarnes skogar icke alls leder till ändamålet af en god hushållning med dem, utan snarare går ut på ett planmessigt sköflande af den återstod, som ännu kan finnas kvar, om Riksdagen ville besluta, att Skogsstyrelsens befattning med skogarne i Sveriges prestgårdar må alldeles upphöra, och i afseende å dem förhållas så som af ålder och enligt lag och äldre författningar varit föreskrifvet. Eller åtminstone, såsom jag ofvan föreslagit, att hos Kongl. Maj:t må anhållas om en sådan förklaring af Kongl. förordningen om hushållningen med de allmänna skogarne, *att presteboställes innehafvare må ega att till vedbrand, hägnader och byggnadernas underhåll, äfvensom byggnadsskyldige inom socknen, då nybyggnad, som dem åligger, skall ske, å prestgårds skog, der tillgång finnes, taga nödigt timmer och virke, utan några som helst omgångar, besvär eller kostnader, såsom allmän lag säger och förmår.*

Om remiss af denna min motion till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1882.

P. G. Petersson.
